

De grote Europese landbouwambities

De Europese Commissie presenteerde haar strategie ‘Van boer tot bord’, het beleidsplan voor de landbouwsector in opstap naar een meer duurzame Europese economie. Het plan kenmerkt zich door grote ambities. De uitvoering wordt een grote uitdaging voor de landbouwers/veehouders op het gebied van teeltopbrengsten, bodemvruchtbaarheid en dierenwelzijn.

TEKST GUY NANTIER

Bij het aantreden van de nieuwe Europese Commissie in december 2019 stelde Commissievoorzitter Von der Leyen het ambitieuze programma ‘Green Deal’ voor. Met dit programma van beleidsinitiatieven en maatregelen wil Von der Leyen van Europa het eerste klimaatneutrale continent maken tegen 2050 en tegelijkertijd werk maken van een meer duurzame economie.

Een eerste concrete actie volgde op 4 maart 2020 met het voorstellen van een Europese klimaatwet. Het voorstel van EU-verordening legt wettelijk vast dat de uitstoot van broeikasgassen in de EU tegen 2050 tot nul moet worden teruggebracht. De klimaatwet vormt hiermee de kern van de Europese Green Deal en verankert de mondiale klimaatovereenkomst van Parijs. Het voorstel moet tot op vandaag nog steeds door het Europees Parlement en de Europese Raad worden behandeld.

Om de verduurzaming van de Europese economie tegen 2050 te verwezenlijken, werd er een routekaart uitgestippeld die alle sectoren van de economie bestrijkt: vervoer, energie, landbouw en gebouwen, maar ook bijvoorbeeld de sector van informatie- en communicatietechnologie (ICT). Voor de landbouw is deze routekaart de Farm to Fork-strategie (Van boer tot bord-strategie) die op 20 mei jongstleden werd voor gesteld, samen met het Europese beleidskader voor ‘biodiversiteit’.

Van boer tot bord inhoudelijk

In zijn algemeenheid is de Van boer tot bord-strategie erop gericht om de hele voedselketen te verduurzamen. Dit raamwerk van maatregelen moet ook bijdragen aan een eerlijk, gezond en milieuvriendelijk voedselsysteem.

Pittig detail: de officiële voorstelling van het plan geschiedde door vicepresident Frans Timmermans, de commissaris voor Volksgezondheid Stella Kyriakides

en de commissaris voor Milieu Virginijus Sinkevičius. Opvallend hierbij was de afwezigheid van Janusz Wojciechowski, de Europese commissaris voor Landbouw. En dat terwijl de landbouw toch een cruciale rol speelt bij het implementeren van deze strategie. Een voorbode voor de sector voor wat nog komen zal?

Op hoofdlijnen staat de landbouwsector voor een reductie van de gewasbeschermingsmiddelen, een reductie van het gebruik van meststoffen, een reductie van het gebruik van antibiotica en een opschaling van de biologische landbouw. Voor meer details: zie het kader hiernaast.

De uitgesproken ambities (percentages) zijn globaal voor Europa en niet per lidstaat. De startpositie (referentiebasis) die de Commissie vooropzet, is het jaar 2017! Naarmate de datacollectie progressie maakt en afhankelijk van de startpositie van de individuele lidstaten (er zijn immers lidstaten die al veel vooruitgang hebben geboekt op één of meerdere onderdelen) zal mogelijk finetuning van deze percentages kunnen plaatsvinden op het niveau van de lidstaten zelf.

Nieuwe eco-regelingen

De strategie van de Commissie is ook bedoeld om de boeren, vissers en andere marktdeelnemers in de voedselketen te belonen voor de reeds gemaakte overgang naar duurzamere praktijken, maar ook om de overgang voor de achterblijvers mogelijk te maken. ‘Europees voedsel is al een wereldwijde standaard voor veilig, overvloedig, voedzaam en voedsel van hoge kwaliteit. Deze transitie naar duurzaamheid moet eveneens een handelsmerk worden’, zo staat te lezen in het plan. ‘Nieuwe eco-regelingen met daarbij horend een “groen” businessmodel zullen aangemoedigd en beloond worden.’

Voorbeelden van eco-regelingen die de Commissie aandraagt, zijn: precisielandbouw, agro-ecologie (inclusief biologische landbouw), het creëren van land-

Landbouwmaatregelen in de **Van boer tot bord-strategie**

Twee sleutelementen in de Green Deal van de Europese Commissie zijn het landbouwluik 'Van boer tot bord' en het natuur-

luik 'biodiversiteit'. Beide elementen zijn volgens de Commissie van cruciaal belang in de transitie naar een duurzamere econo-

mie. Het doel van beide onderdelen is om anderzijds een beter evenwicht te bereiken tussen voedselproductie en natuur.

1 Gewasbeschermingsmiddelen

Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en pesticiden in de landbouw draagt bij tot vervuiling van grond, water en lucht. Het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen moet teruggedrongen worden met 50 procent tegen 2030 en het gebruik van 'gevaarlijke' pesticiden met 50 procent tegen 2030.

2 Meststoffen

Het overmatig gebruik van nutriënten in de landbouw is een bron van grond-, water- en luchtvervuiling. De impact ervan is groot op het vlak van klimaat en biodiversiteit. Het verlies van nutriënten (N, P) moet verminderd worden met 50 procent zonder de bodemvruchtbaarheid in gevaar te brengen. Het gebruik van meststoffen moet met 20 procent verminderd worden tegen 2030.

3 Antibiotica

De antibioticaresistentie in de humane geneeskunde en diergeneeskunde leidt tot 33.000 sterfgevallen per jaar in Europa. De verkoop van antibiotica in landbouw en visserij moet gereduceerd worden met 50 procent tegen 2030.

4 Biologische landbouw

Biologische landbouw is een milieuvriendelijke landbouwmethode die meer ingang moet vinden. Europa gaat de ontwikkeling ervan stimuleren, zodat tegen 2030 zo'n 25 procent van de landbouwoppervlakte biologisch is.

Met onder meer het plan 'Farm to Fork' wil Europa de Europese economie tegen 2050 verduurzamen

schapselementen, koolstoflandbouw en agro-bosbouw. 'Landbouwpraktijken die CO₂ uit de atmosfeer halen, dragen bij aan de doelstelling van klimaatneutraliteit en moeten worden beloond, hetzij via het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) of andere openbare of particuliere initiatieven (koolstofmarkt).'

Het 23 pagina's tellende beleidsdocument bevat daarnaast nog elementen die de consument zullen moeten aanzetten tot een duurzamere voedselconsumptie en minder voedselverspilling. Zo zal de Commissie een vorm van nutriscore en/of eco-score voorleggen aan de lidstaten. Ook zal de Commissie de huidige promotiecampagnes van de lidstaten die zij financieel ondersteunt, kritisch toetsen op de nutritionele waarde van het product en op duurzaamheidscriteria op het gebied van productie.

Lauw onthaal

Het is nu al duidelijk dat het een grote uitdaging wordt om alle lidstaten in de Farm to Fork-strategie mee te krijgen, zowel qua inhoud van de maatregelen als voor de bekostiging ervan.

'De Farm to Fork-strategie heeft het potentieel om de landbouwsector te ondersteunen om de uitdagingen van vandaag en morgen aan te pakken door oplossingen aan te reiken', aldus Sonja De Becker van de Belgische Boerenbond. Zo zou men in de strategie volgens Boerenbond meer moeten zoeken naar duurzame innovatie in de sector door onderzoek en ontwikkeling te stimuleren, ruimte te geven aan ondernemerschap, de coherentie van het beleid te waarborgen, in te zet-

ten op een fair handelsbeleid en vooral door de draagkracht van de individuele boer te vergroten door een evenredige verdeling van de kosten en baten van boer tot bord.

'Het eenzijdig invoeren van reductiedoelstellingen staat een verdere verduurzaming van de voedselproductie in de weg en zet de leefbaarheid van landbouwbedrijven op de helling.' De teneur in een eerste reactie bij Copa-Cogeca, de Europese koepel van landbouworganisaties en landbouwcoöperaties, is gelijkaardig.

Ook leden van het Europees Parlement hebben hun twijfels bij het Commissie-verhaal. 'Ik vraag me af of we straks voedsel "van boer tot bord" hebben, of vooral een enorm tekort – aan voedsel, aan financiering en aan meststoffen', stelt Nederlands Europarlementslid Annie Schreijer-Pierik. Zij mist een onderbouwd verdienmodel voor het behoud van gezinsbedrijven. Ook wil ze weten hoe de Europese Commissie in dit plan oneerlijke concurrentie door invoer van goedkope en niet-duurzame landbouwproducten uit andere werelddelen gaat verhinderen.

Taart nog niet gebakken

De strategie "van boer tot vork" gaat een sleutelrol toebedeeld krijgen in het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2022-2027. De strategie moet evenwel nog de goedkeuring krijgen van de Europese Raad en het Europees Parlement. Nadien is het de beurt aan de lidstaten om er invulling aan te geven met nationale uitvoeringsplannen. |